

N:o 229.

Af herr **A. L. Apelstam**, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående disposition af kronolägenheten Halmstads slottsjord.

I Kongl. Maj:ts nådiga proposition n:o 29 angående disposition af kronolägenheten Halmstads slottsjord förekomma vid förslaget till de vilkor, under hvilka nämnda lägenhet må till staden Halmstad försäljas, tvenne väsentliga afvikelser från hvad staden i underdånighet begärt och Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Hallands län såväl som kongl. domänstyrelsen tillstyrkt, och hvilka, derest de af Riksdagen accepteras, göra värdet för staden af nämnda lägenhets förvärfvande temligen tvifvelaktigt.

Det första af dessa vilkor är, att från upplåtandet skulle undantagas det område af 1 tunnland 20 kappland, som varit utarrenderadt till borgmästare Stockenberg. Såsom af kartan synes, ligger detta område alldeles midt för stadens på andra sidan ån belägna jernvägsstation. Det är tydligt, att om en stadsdel skall uppstå på vestra sidan Nissan, måste den i framtiden få sin förbindelse med östra stranden genom en bro, som just på detta ställe måste öfvergå ån. Det har därför alltid varit ett önskningsmål för staden, att denna plats måtte förblifva öppen, att ett torg eller plantering der skulle anläggas och att öfver densamma skulle gå kommunikationen med stadens hamn, likasom det är det enda möjliga ställe, der en större kloak kan framgå, som afleder vattnet från ej allenast den södra, utan äfven hela vestra och en god del af norra staden. Detta flödar nu ut genom en bäck, den gamla vallgrafven, som framgår genom slottsparken, men när staden blir egare af slottsjorden, skulle denna graf igenläggas och en underjordisk kulvert af tillräckligt stora dimensioner anläggas. Den kan dels på grund af markens lutningsförhållanden, dels emedan den

söder om ifrågavarande villatomt belägna jord är bebyggd ända ned till den gamla lotshyddan med enskilda och offentliga byggnader, icke framdragas på annat ställe.

Vidare skulle staden genom ifrågavarande områdes upplåtande åt fångvården fullkomligt afstängas från sin hamn på denna sida. Från den nuvarande kajen vid tullhuset och till dragvägen kan ingen kommunikation för körande åvägbringas, emedan slottets område sträcker sig så nära stranden, att endast en smal gångstig är lemnad längs ån. Kan icke staden få en bekväm kommunikation till hamnen öfver den Stockenbergska tomten, så är det alldeles otänkbart att i framtiden anlägga några kajer på vestra Nissa-stranden, och härmed blifva ock de bakom liggande tomterna omöjliga för handel och rörelse.

Fångvårdsstyrelsens fruktan, att fångarnes lugn skulle störas genom att platsen blefve bebyggd, är alltså alldeles ogrundad. Stadens intresse kräfver, att den för all framtid lemnas öppen. Om fångvården för reglering af sin tomt behöfver en sträcka af några meter längs den öfver 100 meter djupa tomten, så kan ju detta ske utan synnerligt men, men en betydande handelsstads intresse, som väl i detta afseende bör väga tungt, kräfver ovilkorligen, att den största delen af platsen lemnas till staden. Skälen, hvarför icke en vaktmästare vid fångvården i dessa telefonens dagar kan bo på andra sidan gatan, äro svåra att inse, åtminstone kunna de icke vara jämförliga med de af mig anförda.

Den andra afvikelsen från hvad staden begärt och myndigheterna tillstyrkt, är den åt alla lägenhetsinnehafvare medgifna rättighet att under sin och sin hustrus tid få disponera de af dem innehafda tomter. Staden har erbjudit sig respektera denna rätt för alla dem, som före år 1883 uppfört byggnader, så att hvar och en får besitta dem under sin och sin hustrus lifstid, detta emedan dessa lägenhetsinnehafvare kunna anses hafva handlat någorlunda i god tro; men de som kommit senare hafva byggt med full vetskap om att de ej komma att få sitta qvar, och kunna således icke hafva någon rätt, hvartill kommer, att dessa senare lägenheter ligga i vägen för blifvande gator och ett ändamålsenligt ordnande efter en förnuftig stadsplan af det ifrågavarande området. Det är ingen fara, att stadens myndigheter komma att behandla dessa lägenhetsinnehafvare på något hårdhänt sätt, då för åtskilliga af dem skyldigheten att nedrifva sina hus skulle medföra nödvändigheten att inflytta på fattighuset; men väl kan staden begära, att de icke få lägga hinder i vägen för framdragande af gator, vattenledningar, kloaker m. m., och att de utan annat vederlag

än minskning i arrendet lemna de delar af deras tomter eller gå in på de rätningar, som äro erforderliga. Och de platser, som affärsmän förhyrt till upplagsplatser, fabriksanläggningar m. m., der intet ömmande intresse föreligger, och hvilkas innehafvare aldrig förestält sig, att de skulle få behålla dem i oqvald besittning längre än till den nuvarande arrendatorns afgång, dem fins det väl intet rimligt skäl att för en obestämd framtid på stadens bekostnad bortskänka, då staden skulle få betala jorden till högt pris, men till ännu högre få köpa rätten att draga fram sina gator? Det rimliga är väl, att dessa innehafvare få uppgöra med staden om de vilkor, under hvilka de få sitta kvar, lika väl som de finge göra, i fall domänstyrelsen utarrenderade jorden till en ny arrendator, ja, till och med om det vore till den nuvarande, hvilken efter den 14 mars innevarande år har obetingad rätt att afhysa dem eller ändra deras arrendevilkor.

Utan tvifvel kommer det att inverka mycket väsentligt vid uppskattningen af slottsjordens värde, huruvida Kongl. Maj:ts förslag vinner Riksdagens bifall, hvarigenom fråntagas delar, som äro af stor vikt för staden till reglering af gator och torg.

På grund af hvad jag sålunda anfört, får jag alltså hemställa, att Riksdagen måtte på sådant sätt bifalla Kongl. Maj:ts nådiga proposition rörande disposition af Halmstads slottsjord,

att i 1:sta mom. orden »dels ock hela den söder om sistnämnda område befintliga del af den å kartan med d 1 utmärkta egofigur» utgå och i stället införas: »dels ock en närmast intill fängelseområdet liggande del, som kan behövas för dejsammas rätning till rät vinkel mot ån och vägen, dock ej öfver 10 meters bredd på det stället, som är närmast ån», och

att i 4:de mom. början får följande lydelse: »att de innehafvare af å slottsjorden före år 1883 uppförda byggnader, som finnas upptagna å förre domänintendenten Claëssons förteckning, skola vara berättigade» etc.

Om remiss till statsutskottet anhålles.

Stockholm den 28 februari 1899.

A. L. Apelstam.

Förteckning öfver de å Halmstads slottsjord efter den 1 januari 1883 uppförda lägenheter:

Egothurens N:o på kartan	Husets N:o		Nya ymättet			Betalas nu i Arlig afgift	
			Hekt.	ar	m.	Kr.	öre
5	4	<i>Johanneshus</i> , Joh. Jansson, 1 Boningshus ...	0	6	50	20	—
9	5	<i>Eriksdal</i> , Skepp. Julius Andersson, 2:ne Boningshus	»	11	60	75	—
10	6	<i>Lilla Syskonhamn</i> , Joh. Persson, 2:ne Boningshus	»	10	80	75	—
12	8	<i>Nydal</i> , Skepp. A. P. Nilsson, 1 Boningshus och 1 vedbod	»	9	10	50	—
11	7	<i>Lilla Edet</i> , Jungfru Holmqvist, 1 Boningshus och 1 vedbod	»	8	90	75	—
15	19	<i>Lindelund</i> , Nils B. Nilsson, 2:ne Boningshus	»	11	90	50	—
17	22	<i>Lorenslund</i> , Peter Nilsson, 1 Boningshus och 1 vedbod	»	10	80	50	—
22	23	<i>Gustafsslätt</i> , Fisk. Gustaf Hansson, 1 Bonings- och 1 uthus	»	13	80	50	—
35	33	<i>Stathuset</i> , And. Svensson, 1 Bonings- och 1 uthus	»	13	40	25	—
34	28	<i>Annelund</i> , Anna Håkansson, 1 Bonings- och 1 uthus	»	13	10	40	—
36	29	<i>Kronolund</i> , Hans P. Eliasson, 1 Boningshus	»	7	30	25	—
37	30	<i>Kronolund</i> , Joh. Aug. Petersson, 2:ne Bonings- och 1 uthus	»	10	50	25	—
38	31	<i>Furulund</i> , Joh. A. Nilsson, 2:ne Bonings- och 1 uthus	»	10	—	25	—
25	24	<i>Sejlersfrid</i> , Hans Nilsson, 1 Bonings- och 2:ne uthus	»	14	50	50	—
Summa			1	52	20	635	—

Halmstad den 7 september 1891.

C. A. Claësson.

Afskriftens rigtighet bestyrker

ex officio
Gustaf Lindgren.